

II. Особливості здійснення правосуддя господарськими судами: доктринальні проблеми та шляхи їх розв'язання



Андрій Бутирський

доктор юридичних наук, доцент,
суддя Господарського суду Чернівецької області
(Чернівці, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3225-7017>
Researcher ID: <http://www.researcherid.com/rid/T-6709-2018>
a.butyrskyi@chnu.edu.ua

УДК 346.91

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

АНОТАЦІЯ. Прийняття нової редакції Господарського процесуального кодексу України (ГПК України) мало на меті докорінно змінити процес вирішення господарських спорів, у зв'язку з чим було запроваджено багато нових для господарського процесу інститутів. Що стосується процесуальних строків у господарському судочинстві, то строк вирішення господарських спорів у першій інстанції збільшився (замість максимуму у два з половиною місяці у попередній редакції ГПК України до в середньому три–п'ять місяців у чинній редакції ГПК України). Така ситуація не може не турбувати, оскільки оперативне та якісне вирішення спору у господарському судочинстві має надзвичайне значення для розвитку економіки України та стабільності ділового обороту.

Метою статті є аналіз окремих аспектів застосування процесуальних строків у господарському судочинстві, виявлення проблемних питань, що виникають на практиці застосування процесуальних строків у господарському судочинстві, та вироблення на цій основі пропозицій з удосконалення вітчизняного господарського процесуального законодавства.

Автор виділяє дисциплінуючу функцію процесуальних строків у господарському судочинстві, оскільки недотримання встановлених судом строків для подання заяв, скарг і документів унеможлиблює їх подання у майбутньому та надає суду право вирішити спір за наявними матеріалами справи.

У результаті проведеного дослідження автор доходить висновку, що ГПК України не застосовує єдину термінологію у частині регламентації процесуальних строків. Це призводить до різного розуміння таких строків у господарському судочинстві та неоднакового застосування процесуальних норм.

Законодавець в одній нормі права (ст. 177 ГПК України) передбачив, що підготовче провадження може тривати до 60 днів із дня відкриття провадження у справі,

а в іншій нормі права (ст. 195 ГПК України) – що розгляд справи по суті повинен розпочатися протягом все тих же 60 днів із дня відкриття провадження у справі. Із цього випливає, що початок розгляду справи по суті збігається із закриттям підготовчого засідання. Проте цей висновок суперечить положенням ч. 3 ст. 201 ГПК України. Вихід із колізії вбачається у чіткому встановленні порядку обчислення процесуальних строків.

ГПК України передбачає можливість безмежного поновлення строку на апеляційне оскарження, що, безумовно, суперечить принципу правової визначеності. Вихід із цієї ситуації вбачається у наданні права касаційній інстанції скасовувати судові рішення апеляційної інстанції, прийняті внаслідок порушення ч. 2 ст. 261 ГПК України.

Також вбачається необхідність у встановленні реального строку розгляду скарг на дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця в один місяць із дати надходження відповідної скарги.

Ключові слова: процесуальні строки; господарське судочинство; господарський процес; розумні строки.

Прийняття нової редакції Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України)¹ мало на меті докорінно змінити процес вирішення господарських спорів, у зв'язку з чим було запроваджено багато нових для господарського процесу інститутів. Така кардинальна зміна ГПК України не могла не торкнутися основних положень цього нормативно-правового акта, таких як завдання та основні засади господарського судочинства, суб'єктний склад сторін у господарському процесі, процесуальні строки тощо.

Що стосується процесуальних строків у господарському судочинстві, то строк вирішення господарських спорів у першій інстанції збільшився (замість максимуму у два з половиною місяці у попередній редакції ГПК України до в середньому три–п'ять місяців у чинній редакції ГПК України). Така ситуація не може не турбувати, оскільки оперативне та якісне вирішення спору у господарському судочинстві має надзвичайне значення для розвитку економіки України та стабільності ділового обороту.

Практичне застосування ГПК України виявило певні проблеми в обчисленні та застосуванні процесуальних строків у господарському судочинстві, що зумовило вибір теми цього дослідження.

Вивченню різних аспектів удосконалення господарського судочинства присвятили свої праці такі вітчизняні науковці, як О. Беянович, В. Джуно, С. Демченко, Л. Ніколенко, Б. Поляков, Д. Притика, В. Резнікова, Т. Степанова, В. Щербина та ін. Водночас доводиться констатувати, що питання застосування процесуальних строків у господарському судочинстві

¹ Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-III <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>> (дата звернення: 25.04.2020).

чинстві залишилися малодослідженими, особливо – у контексті нової редакції ГПК України, що свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

Метою дослідження є аналіз окремих аспектів застосування процесуальних строків у господарському судочинстві, виявлення проблемних питань, що виникають на практиці застосування процесуальних строків у господарському судочинстві та вироблення на цій основі пропозицій з удосконалення вітчизняного господарського процесуального законодавства.

Як справедливо відзначає С. Демченко:

Господарське судочинство, з позицій його функціональної ролі, є засобом впливу на економічні відносини. Цей вплив завжди є суттєвим, однак може бути позитивним (якщо своєчасно, у розумні строки господарським судом (судами) виносяться правосудні справедливі рішення. У цьому разі можна говорити про позитивну ефективність господарського судочинства) і негативним (коли строки розгляду спорів не виправдано затягуються, постановляються неправосудні, несправедливі рішення)².

Суттєвим недоліком попередньої редакції ГПК України було безсистемне подання до суду відзиву, письмових пояснень, додаткових доказів, заяв, клопотань тощо, що призводило до безпідставного затягування розгляду справи. Ця проблема була вирішена визначенням у ГПК України чіткої послідовності подання відзиву, відповіді на відзив і заперечень, а ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк без поважних причин надає суду право вирішити спір за наявними матеріалами справи. Також у ч. 2 ст. 118 ГПК України встановлено, що заяви, скарги і документи, подані після закінчення процесуальних строків, залишаються без розгляду, крім випадків, передбачених цим документом.

О. Шекера зазначає:

<...> основне функціональне призначення господарсько-процесуальних строків як інституту господарського-процесуального права проявляється в регулятивній, охоронній і захисній функціях, а також функції сприяння сторонам у реалізації господарсько-процесуальних прав та обов'язків, сприяння господарському суду в належній організації провадження у справі³.

² С Демченко, 'Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства' (автореф дис д-ра юрид наук, 2010) 21–2.

³ Ю Шекера, 'Строки у господарському процесуальному праві' (автореф дис канд юрид наук, 2016) 8.

Підтримуючи запропоновані авторкою функції господарсько-процесуальних строків, вважаємо за необхідне віднести до функцій процесуальних строків у господарському судочинстві також дисциплінуючу функцію, оскільки недотримання встановлених судом строків для подання заяв, скарг і документів унеможливує їх подання і надає суду право вирішити спір за наявними у справі матеріалами.

Згідно з ч. 1 ст. 2 ГПК України завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності, а одним із принципів господарського судочинства є розумність строків розгляду справи судом (п. 10 ч. 2 ст. 2 ГПК України). Із наведеної норми права (ст. 2 ГПК України) випливає, що своєчасність вирішення господарського спору досягається завдяки дотриманню розумних строків розгляду справи судом.

Вбачається, що “своєчасність” та “розумний строк” є оціночними поняттями, оскільки один і той самий строк для однієї особи буде розумним, а для іншої – буде порушенням розумного строку. Це пов'язано з особистим сприйняттям особою тієї чи іншої правової ситуації, що апіорі не може бути однаковим для всіх.

Здається, що чим швидше суддя розгляне спір, тим буде краще. Однак наведена думка є хибною, оскільки судді може бути поставлене в провину занадто швидке вирішення спору з відповідними наслідками у вигляді дисциплінарного стягнення. Характерним є приклад, коли суддю було звільнено з посади, зокрема й за занадто швидкий розгляд справи. Так, у рішенні Першої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 30 листопада 2018 р. № 3658/1дп/15-18 вказано:

Згідно із журналом судового засідання від 16 червня 2017 року у справі за позовом Н. до К. про розірвання шлюбу та поділ майна подружжя засідання розпочалось раніше призначеного для розгляду справи часу – о 10:46, а не об 11:00; судовий розгляд до виходу судді до нарадчої кімнати тривав 4 хвилини – до 10:50; вступна і резолютивна частини судового рішення були оголошені суддею через одну хвилину – о 10:51. Таким чином, за 9 хвилин до визначеного суддею часу початку судового засідання цивільна справа вже була розглянута по суті з проголошенням ухваленого рішення⁴.

Велика Палата Верховного Суду, розглядаючи законність звільнення судді, у своїй постанові зазначила:

З огляду на сукупність встановлених обставин, ВРП [Вища рада правосуддя. – А. Б.] та її Перша Дисциплінарна палата обґрунтовано звернули

⁴ Рішення Першої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 30 листопада 2018 р. № 3658/1дп/15-18 < <https://hcj.gov.ua/doc/doc/155> > (дата звернення: 25.04.2020).

увагу на те, що суддя П. максимально швидко і всупереч вимогам закону задовольнила позовні вимоги Н. <...>⁵.

Законодавчого визначення поняття “розумний строк” не існує, оскільки воно (поняття) є різним для кожної процесуальної дії або судової процедури. Серед науковців також не існує єдності у підходах до суті та поняття “розумний строк”. Так, В. Щербина та В. Резнікова, аналізуючи відповідні положення ГПК України, доходять таких висновків: ‘По-перше, презюмується, що всі процесуальні строки, встановлені законом, є розумними; по-друге, принцип розумності строків розгляду справи судом певним чином пов’язаний із принципом пропорційності’⁶.

Зі свого боку П. Гуйван зазначає, що ‘<...> “розумний строк” становить сукупність процесуальних строків, встановлених законом для вирішення справи з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів без необґрунтованих зволікань’⁷.

З урахуванням наведеного можна стверджувати, що поняття “розумний строк” слід застосовувати до всієї процедури вирішення господарського спору, а отже, неможливо визначити конкретний строк, за який буде розглянута господарська справа. Натомість кожна стадія господарського процесу має чіткі часові межі, дотримання яких загалом призведе до вирішення спору у розумний строк. За таких обставин доцільним є дослідження окремих норм ГПК України, які визначають процесуальні строки.

Насамперед слід зазначити, що ГПК України не застосовує єдину термінологію у частині процесуальних строків. Так, щодо вчинення судом процесуальних дій він використовує термін “невідкладно” (ч. 9 ст. 6, ч. 5 ст. 31, ч. 7 ст. 39 тощо) та “негайно” (ч. 1 ст. 83, ч. 5 ст. 102, ч. 2 ст. 144 тощо). Також ГПК України оперує таким поняттям, як “терміновість” (абзац 2 ч. 4 та ч. 6 ст. 120). Відповідно до Словника синонімів української мови всі ці поняття є синонімами⁸, однак на сайті законодавця (Верховної Ради України) під терміном “невідкладно” розуміють проміжок часу, визначений/установлений з моменту настання підстав для здійснення відповідних дій, які є пріоритетними і здійснюються першочергово, але не пізніше наступного робочого дня або установленого часу наступного

⁵ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 14 листопада 2019 р., провадження № 11-490cap19 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/86275965>> (дата звернення: 25.04.2020).

⁶ Валентин Щербина та Вікторія Резнікова, ‘Основи засади (принципи) господарського судочинства України’ (2018) 7 Право України 25.

⁷ П Гуйван, ‘Своєчасний розгляд справи як елемент права на справедливий суд’ [2018] 1 (29) Вчені записки ТНУ імені В І Вернадського Серія: Юридичні науки 37.

⁸ А Бурячок та інші, *Словник синонімів української мови, т 1* (Наукова думка 2001) 960, 963.

робочого дня⁹, а термін “негайно” означає найкоротший термін протягом робочого дня, в який мають здійснюватися (відбуватися) відповідні дії, з моменту настання підстав для їх здійснення¹⁰. Як бачимо, між поняттями “невідкладно” та “негайно” є суттєва різниця, яка у процесі застосування ГПК України проявляється найбільш виразно.

Така множинність і неузгодженість термінів призводить до різного розуміння процесуальних строків у господарському судочинстві та неоднакового застосування процесуальних норм. Вихід вбачається у чіткому встановленні процесуальних строків, без зайвої плутанини. Так, наприклад, у ч. 7 ст. 119 ГПК України вказано, що про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку суд постановляє ухвалу, яка не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається особі, яка звернулася із відповідною заявою. Отже, якщо законодавець вбачає за необхідне терміново вирішити певне процесуальне питання, достатньо вказати, що така дія має бути вчинена не пізніше наступного дня.

Відповідно до частин 2 та 3 ст. 177 ГПК України:

Підготовче провадження починається відкриттям провадження у справі і закінчується закриттям підготовчого засідання.

Підготовче провадження має бути проведене протягом шістдесяти днів з дня відкриття провадження у справі¹¹.

Із наведеного випливає, що підготовче провадження може тривати до 60 днів. Водночас частини 1 та 2 ст. 195 ГПК України встановлюють:

Суд має розпочати розгляд справи по суті *не пізніше ніж через шістдесят днів з дня відкриття провадження* (курсив наш. – А. Б.) у справі, а у випадку продовження строку підготовчого провадження – не пізніше наступного дня з дня закінчення такого строку.

Суд розглядає справу по суті протягом тридцяти днів з дня початку розгляду справи по суті¹².

Отже, законодавець в одній нормі права (ст. 177 ГПК України) передбачив, що підготовче провадження може тривати до 60 днів із дня відкриття провадження у справі, а в іншій нормі права (ст. 195 ГПК України) – що розгляд справи по суті повинен розпочатися протягом все тих же 60 днів із дня відкриття провадження у справі. З чого випливає, що

⁹ Термін “Невідкладно” (Верховна Рада України) <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/39197>> (дата звернення: 25.04.2020).

¹⁰ Термін “Негайно” (Верховна Рада України) <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/39198>> (дата звернення: 25.04.2020).

¹¹ Господарський процесуальний кодекс України (н 1).

¹² Там само.

початок розгляду справи по суті збігається із закриттям підготовчого засідання. Проте такий висновок суперечить ч. 3 ст. 201 ГПК України, відповідно до якої ‘з оголошення головуємим судового засідання відкритим розпочинається розгляд справи по суті’¹³.

Характерним є такий приклад із судової практики. Київський апеляційний господарський суд під час розгляду справи № 910/22824/17 вказав, що ‘<...> підготовче провадження закінчується закриттям підготовчого засідання, а розгляд справи по суті розпочинається із закриттям підготовчого засідання’¹⁴.

Проте Верховний Суд, переглядаючи це судове рішення, у своїй постанові від 29 листопада 2018 р. у зазначеній справі дійшов протилежного висновку:

При цьому законодавець розрізняє строки “до закінчення підготовчого провадження” та “до початку судового розгляду справи по суті”, зокрема, наприклад, надаючи право позивачу змінити предмет або підстави позову збільшити, а також збільшити або зменшити розмір позовних вимог саме до закінчення підготовчого засідання.

З урахуванням викладеного, колегія суддів касаційного господарського суду не погоджується з висновками судів попередніх інстанцій, що розгляд справи по суті розпочинається з дати закриття підготовчого засідання у випадку призначення справи до розгляду по суті на іншу дату, ніж дата закриття підготовчого засідання та винесення відповідної ухвали про закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті¹⁵.

Таке неоднозначне сприйняття норм ГПК України призвело до того, що кожен суддя трактує зазначені положення по-своєму і на свій розсуд визначає, в який строк призначати розгляд справи по суті (наприклад, одна частина суддів ухвалює рішення у справі у 30-денний строк із дня закриття підготовчого засідання, друга – після закриття підготовчого засідання призначає розгляд справи по суті й ухвалює рішення у 30-денний строк із дня початку розгляду справи по суті, існують й інші способи обрахунку процесуальних строків). Така невизначеність породжує неоднозначність судової практики в обчисленні процесуальних строків, а крім того, призводить до суттєвого збільшення строків вирішення спорів у господарському судочинстві.

¹³ Господарський процесуальний кодекс України (н 1).

¹⁴ Постанова Київського апеляційного господарського суду від 21 серпня 2018 р. у справі № 910/22824/17 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/76079436>> (дата звернення: 26.04.2020).

¹⁵ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 29 листопада 2018 р. у справі № 910/22824/17 <<http://reyestr.court.gov.ua/Review/78412689>> (дата звернення: 26.04.2020).

Вихід із цієї колізії вбачається у чіткому встановленні порядку обчислення процесуальних строків. Як приклад можна запозичити правову конструкцію ст. 316 Кримінального процесуального кодексу України, яка передбачає:

Після завершення підготовки до судового розгляду суд постановляє ухвалу про призначення судового розгляду. Судовий розгляд має бути призначений не пізніше десяти днів після постановлення ухвали про його призначення¹⁶.

У класичному рішенні Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) “Брумареску проти Румунії” ідеться про необхідність дотримання принципу правової визначеності, однією зі складових якого є стабільність та остаточність судових рішень¹⁷.

У пункті 47 рішення “Устименко проти України” ЄСПЛ зазначив:

<...> якщо звичайний строк оскарження поновлюється зі спливом значного періоду часу, таке рішення може порушити принцип правової визначеності. Хоча саме національним судам, перш за все, належить виносити рішення про поновлення строку оскарження, їх свобода розсуду не є необмеженою. Суди повинні обґрунтовувати відповідне рішення. У кожному випадку національні суди повинні встановити, чи виправдовують причини поновлення строку оскарження втручання у принцип *res judicata*, особливо коли національне законодавство не обмежує дискреційні повноваження судів стосовно часу або підстав для поновлення строків¹⁸.

Відповідно до ч. 2 ст. 261 ГПК України незалежно від поважності причин пропуску строку на апеляційне оскарження суд апеляційної інстанції відмовляє у відкритті апеляційного провадження, якщо апеляційна скарга подана після спливу одного року з дня складання повного тексту судового рішення, крім виключних випадків (подання апеляційної скарги особою, не повідомленою про розгляд справи або не залученою до участі в ній, якщо суд ухвалив рішення про її права, інтереси та (або) обов’язки або пропуск строку на апеляційне оскарження внаслідок виникнення обставин непереборної сили). Натомість можливим є поновлення строку на оскарження апеляційною інстанцією поза межами зазначеного вище

¹⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> (дата звернення: 25.04.2020).

¹⁷ Брумареску проти Румунії: рішення Європейського суду з прав людини від 28 жовтня 1999 р., заява № 28342/95 <<http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=307>> (дата звернення: 25.04.2020).

¹⁸ Устименко проти України: рішення Європейського суду з прав людини від 29 жовтня 2015 р., заява № 32053/13 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_b27> (дата звернення: 25.04.2020).

однорічного строку без існування виключних випадків. І це не лише припущення.

За загальним правилом, ухвалу про відмову у поновленні або продовженні процесуального строку може бути оскаржено у порядку, встановленому ГПК України (ч. 8 ст. 119). Зі свого боку ухвала про поновлення процесуального строку не підлягає оскарженню, ухвала про поновлення строку на апеляційне оскарження відсутня у переліку ухвал суду апеляційної інстанції, які підлягають касаційному оскарженню (п. 3 ч. 1 ст. 287 ГПК України), а безпідставне поновлення строку на апеляційне оскарження не є підставою для скасування судового рішення касаційною інстанцією.

Такий стан речей передбачає можливість безмежного поновлення строку на апеляційне оскарження, що, безумовно, суперечить принципу правової визначеності. Вихід із цієї ситуації вбачається у наданні права касаційній інстанції скасувати судові рішення апеляційної інстанції, прийняті внаслідок порушення ч. 2 ст. 261 ГПК України.

Розділ VI ГПК України регламентує судовий контроль за виконанням судових рішень. Відповідно до частин 1–2 ст. 342 ГПК України:

Скарга розглядається у десятиденний строк у судовому засіданні за участю стягувача, боржника і державного виконавця або іншої посадової особи органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця, рішення, дія чи бездіяльність яких оскаржуються. Неявка стягувача, боржника, державного виконавця або іншої посадової особи органу державної виконавчої служби, приватного виконавця, які належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду скарги, не перешкоджають її розгляду¹⁹.

Наведене вище положення ГПК України встановлює 10-денний строк для розгляду скарг на дії або бездіяльність виконавчої служби, що забезпечується можливістю розгляду справ цієї категорії за відсутності учасників такого розгляду. Встановлення саме такого процесуального строку є необґрунтованим і фактично декларативним. І ось чому. По-перше, розгляд зазначених скарг є складним із погляду матеріального права, оскільки заявник не сплачує судовий збір за подання скарги, що не обмежує його у кількості вимог (як правило, три і більше). По-друге, розгляд скарги неможливий без матеріалів виконавчого провадження, яке перебуває у державного або приватного виконавця. Тож якщо такий виконавець до суду не з'явився, матеріали виконавчого провадження не надав, то і розгляд скарги неможливий, що призво-

¹⁹ Господарський процесуальний кодекс України (н 1).

дить до перенесення розгляду справи. По-третє, законодавче формулювання “скарга розглядається у десятиденний строк” не дає можливості встановити, від якої дати бере відлік такий строк: від дати звернення зі скаргою, від дати призначення скарги до розгляду або від дати початку розгляду скарги по суті.

Враховуючи викладене, вбачається необхідність у встановленні реального строку розгляду скарг на дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця в один місяць із дати надходження відповідної скарги.

Висновки. Підсумовуючи наведене, доходимо таких висновків. Автор виділяє дисциплінуючу функцію процесуальних строків у господарському судочинстві, оскільки недотримання встановлених судом строків для подання заяв, скарг і документів унеможливує їх подання у майбутньому та надає суду право вирішити спір за наявними матеріалами справи.

ГПК України не застосовує єдину термінологію у частині регламентації процесуальних строків, що призводить до різного розуміння таких строків у господарському судочинстві та неоднакового застосування процесуальних норм.

Законодавець в одній нормі права (ст. 177 ГПК України) передбачив, що підготовче провадження може тривати до 60 днів із дня відкриття провадження у справі, а в іншій нормі права (ст. 195 ГПК України) – що розгляд справи по суті повинен розпочатися протягом все тих же 60 днів із дня відкриття провадження у справі. З чого випливає, що початок розгляду справи по суті збігається із закриттям підготовчого засідання. Проте такий висновок суперечить положенням ч. 3 ст. 201 ГПК України. Вихід із цієї колізії вбачається у чіткому встановленні порядку обчислення процесуальних строків.

ГПК України передбачає можливість безмежного поновлення строку на апеляційне оскарження, що, безумовно, суперечить принципу правової визначеності. Вихід із цієї ситуації, на нашу думку, полягає у наданні права касаційній інстанції скасувати судові рішення апеляційної інстанції, прийняті внаслідок порушення ч. 2 ст. 261 ГПК України.

Вбачається необхідність у встановленні реального строку розгляду скарги на дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця в один місяць із дати надходження відповідної скарги.

REFERENCES

Bibliography

Dictionaries

1. Buriachok A ta inshi, *Slovnnyk synonimiv ukrainskoi movy [Dictionary of Synonyms of the Ukrainian Language]*, t 1 (Naukova dumka 2001) (in Ukrainian).

Journal articles

2. Huivan P, 'Svoiechasnyi rozgliad spravy yak element prava na spravedlyvyi sud' ['Timely Consideration of a Case as an Element of the Right to a Fair Trial'] [2018] 1 (29) *Vcheni zapysky TNU imeni V I Vernadskoho Serii: Yurydychni nauky* 37 (in Ukrainian).
3. Shcherbyna V ta Rieznikova V, 'Osnovi zasady (pryntsypy) hospodarskoho sudochynstva Ukrainy' ['The Basic Principles (Fundamentals) of the Economic Court Procedure in Ukraine'] (2018) 7 *Pravo Ukrainy* 25 (in Ukrainian).

Theses

4. Demchenko S, 'Teoretyko-metodolohichni zasady efektyvnosti hospodarskoho sudochynstva' ['Theoretical and Methodological Foundations of the Effectiveness of Economic Litigation'] (avtoref dys d-ra yuryd nauk, 2010) (in Ukrainian).
5. Shekera Yu, 'Stroky u hospodarskomu protsesualnomu pravi' ['Terms in Economic Procedural Law'] (avtoref dys kand yuryd nauk, 2016) (in Ukrainian).

Websites

6. 'Termin "Nevidkladno"' ['Term "Immediate"'] (*Verkhovna Rada Ukrainy*) <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/39197>> (accessed: 25.04.2020) (in Ukrainian).
7. 'Termin "Nehaino"' ['Term "Immediately"'] (*Verkhovna Rada Ukrainy*) <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/39198>> (accessed: 25.04.2020) (in Ukrainian).

Andrii Butyrskiy

CERTAIN ASPECTS IN APPLYING PROCEDURAL DEADLINES IN ECONOMIC COURT PROCEEDINGS

ABSTRACT. Adoption of the amended Code of Economic Procedure of Ukraine (Ukrainian CEP) was intended to radically change the process of economic dispute resolution, and in this connection many new institutions of economic procedure have been introduced. As for procedural deadlines in economic proceedings, the period established for resolution of economic disputes in the first instance court has been increased (instead of a maximum of two and a half months in the prior version of Ukrainian CEP, to an average of three to five months in the current Ukrainian CEP). This situation can not but worry, since prompt and high-quality resolution of a dispute in economic proceedings is crucial for the development of Ukraine's economy and the stability of business practice.

The purpose of the article is to analyze certain aspects pertaining to application of procedural deadlines in economic proceedings, and to identify challenging issues which arise in the practice of applying procedural deadlines in economic proceedings and, on this basis, to develop proposals for improvement of domestic economic procedure legislation.

The author highlights the disciplining function of procedural deadlines in economic proceedings, since failure to comply with the deadlines set by the court for filing applications, complaints and documents makes it impossible to submit them in the future and entitles the court to resolve a dispute based on the available case materials.

Following the research, the author concludes that Ukrainian CEP does not apply uniform terminology with regard to regulation of procedural deadlines. This entails different understanding of such deadlines in economic proceedings and non-uniform application of procedural rules.

The legislator in the same provision of law (article 177 of Ukrainian CEP) has established that preliminary proceedings may last up to sixty days from the date on which proceedings in a case are commenced; another provision of law (article 195 of Ukrainian CEP) establishes that proceedings on the merits should begin within the same sixty days from the date on which proceedings in a case are commenced. Hence, it follows that commencement of proceedings on the merits coincides with closing of preliminary proceedings. However, this conclusion contradicts the provisions of part 3, article 201 of Ukrainian CEP. The way out of this conflict is seen in setting forth a clear procedure for calculation of procedural deadlines.

Ukrainian CEP provides for the possibility of unlimited renewal of the deadline for appeal, and this certainly contradicts the principle of legal certainty. The way out of this situation seen by the author is to entitle the cassation court to overturn the appeal court decisions passed as a result of violation of part 2, article 261 of Ukrainian CEP.

The author also sees the need to establish a realistic deadline for consideration of complaints against actions or omissions of a state enforcement officer or another official of the State Enforcement Service or a private enforcer within one month upon receipt of the complaint.

KEYWORDS: procedural deadlines; economic court proceedings; economic court procedure; reasonable deadlines.